

ОМЛАДИНСКИ ПОКРЕТ У ЈУГОСЛАВИЈИ 1941. ВИЂЕН НАУЧНИМ ОЧИМА СТУДЕНАТА ИСТОРИЈЕ

(„Младенското движење во Југославија 1941“, Скопје, 1982.)

Повод за ове редове је публикација **ОМЛАДИНСКИ ПОКРЕТ У ЈУГОСЛАВИЈИ 1941. ГОДИНЕ**, која је настала као резултат рада Четврте југословенске интеркатедарске конференције професора и студената. Југословенска интеркатедарска конференција, која обухвата свих десет катедара за историју универзитетског ранга (Београд, Загреб, Љубљана, Сарајево, Скопље, Нови Сад, Задар, Никшић, Осиек и Приштина), једини је редовни годишњи југословенски скуп наставника и студената (обухвата око сто тридесет наставника и сарадника и око хиљаду редовних и преко двије стотине ванредних студената) историје. Конференција је конституисана на основу самоуправног споразума као стални облик рада, а редовни рад је отпочела 1978. године.

Рад Интеркатедарске конференције се одвија у знаку научно-стручних расправа о појединим историјским темама и проблемима студија историје. Обично првог дана рада студенти подносе реферате и саопштења на тему која је утврђена на претходној конференцији. О тим радовима заједнички расправљају професори и студенти. У оквиру рада прве четири Интеркатедарске конференције научно су расправљане сљедеће теме: **ЈУГОСЛОВЕНСКИ НАРОДИ И ИСТОЧНО ПИТАЊЕ 1875—1878** (Нови Сад, 1978); **ЈУГОСЛАВИЈА У ВРИЈЕМЕ СТВАРАЊА КПЈ** (Загреб, 1979); **ДУБРОВНИК ЈЕ ЗАЛЕЂЕ У СРЕДЊЕМ ВИЈЕКУ** (Задар, 1980); **ОМЛАДИНА ЈУГОСЛАВИЈЕ 1941** (Скопје, 1981). Студентски радови са свих ових скупова штампани су у посебним зборницима, чији су издавачи катедре, односно филозофски факултети домаћини конференције. Промоција зборника студентских радова обавља се сваке наредне године у мјесту одржавања конференције.

Интеркатедарска конференција студената историје превасходно

има за циљ да подстакне научно-истраживачки рад студената, да допринесе њиховом међусобном упознавању, дружењу и размјени искустава, као и да покреће расправу и о свим другим актуелним проблемима студентског живота и рада. Досадашња искуства говоре да је овај облик интеркатедарског рада оправдао идеју оних који су се залагали за њено оживотворење. То потврђује и најновији зборник студентских радова, чији је издавач Катедра за историју Филозофског факултета у Скопљу, а који се појавио под насловом **МЛАДЕНСКОТО ДВИЖЕЊЕ ВО ЈУГОСЛАВИЈА 1941. ГОДИНА** (Скопље, 1982), а промовисан је на Петој интеркатедарској конференцији у Београду (октобра 1982). Зборник је аутентичан доказ да студенти историје, готово са свих наших универзитетских катедри, на основу и сопственог научно-истраживачког рада сагледавају и суде о омладинском покрету у Југославији 1941. године. У Зборнику је објављено једанаест студентских реферата.

У презентираним рефератима, углавном, учињен је покушај да се освјетли омладински покрет у Југославији у години која је била историјски преломна за све наше народе и народности, и то са више аспеката. Радови су публиковани овим редом: Радмила Бабић (Нови Сад), **КОНСТИТУИСАЊЕ УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ**; Душан Батаковић (Београд), **ПРОФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ 1941**; Бранко Бошњак (Љубљана), **SKOJEVSKA ORGANIZACIJA V LETU 1941**; Љиљана Иванов (Н. Сад), **ОМЛАДИНСКИ ПОКРЕТ У ВОЈВОДИНИ 1941**; Светлана Јордановска (Скопје), **УЛОГАТА НА КПЈ ВО МАКЕДОНИЈА ВО ПОГОТВУВАЊЕ НА ВООРУЖЕНАТА БОРБА ПРОТИВ ОКУПАТОРОТ ВО 1941. ГОДИНА**; Милан Кољанин (Бео-

град), СТУДЕНТИ БЕОГРАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА И УСТАНАК У СРБИЈИ 1941. ГОДИНЕ; Гордана Маглић (Љубљана), MLADINSKA OSVOBODILNA FRONTA; Маринко Милочић (Задар), ОМЛАДИНСКИ ПОКРЕТ У ДАЛМАЦИЈИ ГОДИНЕ 1941; Дмитар Николов (Скопје), ФОРМИ НА ОТПОР ПРОТИВ ФАШИСТИЧКИОТ ОКУПАТОР ОД АПРИЛСКАТА ВОЈНА ДО ПОЧЕТКОТ НА ВООРУЖЕНОТО ВОСТАНИЕ ВО МАКЕДОНИЈА; Томислав Радонић (Загреб), РЕВОЛУЦИОНАРНИ ОМЛАДИНСКИ ПОКРЕТ У ОКУПИРАНОМ ЗАГРЕБУ ГОДИНЕ 1941, и Нада Симић (Нови Сад), КОНГРЕСИ УСАОЈ-а.

У свим овим радовима посебно се наглашава да је омладина била носилац ослободилачке идеје и главна снага народноослободилачког рата и револуције у Југославији. У радовима је указано и на специфичности, особености омладинског покрета у појединим покрајинама и градовима Југославије. Међутим, омладински покрет је у интерпретацији ових младих историчара сагледаван у свјетлу свеукупних збивања и процеса карактеристичних за југословенску 1941. годину. Мање-више сви радови су писани прегледно, јасним и концизним стилом. Они потврђују да су њихови аутори, углавном овладали основним методолошким поступком, који је претпоставка за успјешан научноистраживачки рад у историји. Неки од ових радова су писани на основу историјске грађе, што свједочи да су студенти ушли и у тајне проучавања извора. То потврђује и значајка употреба научног апарата.

Зборник студентских научних радова представља значајан прилог проучавању југословенског омладинског покрета. Он чини и лијеп прилог историографији НОР-а и Револуције Југославије уопште. Осим тога, значај Зборника огледа се и у томе што он може научноистраживачки подстицајно утицати на све студенте историје, нарочито на потенцијалне ствараоце — будуће научне раднике. Најзад, ваља истаћи и његову примјерну идејно-научну вриједност. Чини се да су студенти историјске науке заиста изабрали прави пут да достојанствено обилеже историјски преломну југословенску 1941. годину, подаривши нашој науци публикацију од примјерне вриједности. Чињеница да је наш студентски научни подмладак приступио вредновању младе генерације, која је 1941. тако дубоко заорала ослободилачку и револуционарну бразду на југословенском простору, показавши спремност да „јуриша и на небо“, сама по себи говори о жељи да се да допринос континуитету омладинског стваралаштва новим формама и садржајем.

Племените стваралачке жеље и намјере су потврђене у радовима ових младих аутора, толико стоје изнад појединих мањих пропуста и омашки, карактеристичних за готово све почетничке научне текстове, па на њих појединачно нећемо ни указивати. Ти мањи недостаци су занемарљиви у односу на оно што су млади историчари својим текстовима подарили науци.

Др Миомир Дашић

ГОДИШЊАК ДРУШТВА ИСТОРИЧАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ Година XXXI—XXXIII, Сарајево 1982, стр. 323.

Покретањем „Годишњака Друштва историчара Босне и Херцеговине“ остварен је изузетно значајан подухват. Од своје појаве овај угледни часопис био је прилика за окупљање познатих историчара и научника сродних дис-

циплина из Босне и Херцеговине, па и шире. У протекле 34 године објављене су 22 књиге „Годишњака“, на чијим је страницама публиковало научне и стручне радове преко 120 сарадника, међу којима и десетине истакнутих